

NEMOKUMO ADMINISTRATORIŲ RŪMAI

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

finmin@finmin.lt

2020-09-18 Nr. SR-2020-362 į 2020-07-24 Nr. (6.2E-02)-6K-2004280

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS JURIDINIŲ ASMENŲ NEMOKUMO ĮSTATYMO IR LYDYMŲJŲ ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ DERINIMO

Nemokumo administratorių rūmuose (toliau – Rūmai) 2020 m. liepos 24 d. gautas Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Finansų ministerija) raštas „Dėl Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo ir lydymųjų įstatymų projektų derinimo“.

Atsižvelgiant į tai, kad siūlomi Lietuvos Respublikos juridinių asmenų įstatymo (toliau – JANĮ) ir lydymųjų įstatymų reglamentuojančių nemokumo ir restruktūrizavimo procesus pakeitimai yra susiję su nemokumo administratorių profesine veikla, teikiame Nemokumo administratorių rūmų (toliau – NAR) pastabas dėl JANĮ ir lydymųjų įstatymų projektų.

Dėl JANĮ 2 straipsnio

Finansų ministerijos siūlomas patikslinimas:

Papildyti 2 straipsnį 2¹ dalimi ir išdėstyti taip:

„2¹. Esminė sutartis – juridinio asmens ir kreditoriaus sudaryta sutartis, įskaitant tiekimo sutartį, kuri būtina juridinio asmens veiklos tęstinumui užtikrinti ir kurią nutraukus juridinis asmuo nebegalėtų vykdyti ūkinės komercinės veiklos.“

Įvertinę siūlomą formuluotę ir 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/1023 dėl prevencinio restruktūrizavimo sistemų, skolų panaikinimo ir draudimo verstis veikla ir priemonių restruktūrizavimo, nemokumo ir skolų panaikinimo procedūrų veiksmingumui didinti, kuria iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2017/1132 (toliau – Restruktūrizavimo ir nemokumo direktyva) nuostatas:

„41) sutarties nutraukimas anksčiau nustatyto termino gali kelti pavojų įmonės gebėjimui tęsti veiklą vykstant deryboms dėl restruktūrizavimo, ypač jei tai susiję su sutartimis dėl būtinųjų išteklių, kaip antai dujų, elektros, vandens tiekimo, telekomunikacijų ir mokėjimo paslaugų. Valstybės narės turėtų numatyti, kad kreditoriams, kuriems taikomas atskirų vykdymo užtikrinimo priemonių sustabdymas ir kurių reikalavimai atsirado pirmiau nei sustabdymas ir dar nėra skolininko sumokėti, neleidžiama sustabdymo laikotarpiu sustabdyti esminių sutarčių, kurių vykdymo terminas dar nepasibaigė, vykdymą, jas nutraukti, pagreitinti jų vykdymą ar kitaip keisti, jeigu skolininkas vykdo savo prievolės pagal tokias sutartis, kurių terminas sueina sustabdymo laikotarpiu. Sutartys, kurių vykdymo terminas dar nepasibaigė, apima, pavyzdžiui, nuomos ir licencijų susitarimus, ilgalaikės tiekimo sutartis ir franšizės sutartis“,

Siūlome patikslintą šio straipsnio formuluotę:

„2¹. Esminė sutartis – juridinio asmens ir kreditoriaus sudaryta sutartis, įskaitant tiekimo–sutartį prekių ir paslaugų pirkimo-pardavimo sutartį, nuomos ir licencijų susitarimą, ilgalaikę tiekimo sutartį ir franšizės sutartį, kuri būtina juridinio asmens veiklos tęstinumui užtikrinti ir kurią nutraukus juridinis asmuo nebegalėtų vykdyti ūkinės komercinės veiklos.“

Dėl JANĮ 6 straipsnio

Finansų ministerijos siūlomas patikslinimas:

Pakeisti 6 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„6 straipsnis. Juridinio asmens vadovo pareigos, esant juridinio asmens nemokumo tikimybei ar juridiniam asmeniui tapus nemokiam

1. Esant juridinio asmens nemokumo tikimybei, juridinio asmens vadovas privalo atlikti šiuos veiksmus:

1) nedelsdamas informuoti juridinio asmens dalyvius apie juridinio asmens nemokumo tikimybę ir siūlyti spręsti juridinio asmens mokumo atkūrimo klausimą;

2) imtis veiksmų, kuriais būtų siekiama apsaugoti kreditorių interesus;

3) vengti tyčinių ir (ar) neatsargių veiksmų, kuriais būtų keliamas pavojus juridinio asmens gyvybingumui.

2. Juridiniam asmeniui tapus nemokiam, juridinio asmens vadovas, be šio straipsnio 1 dalyje nurodytų veiksmų, privalo atlikti šiuos veiksmus:

~~1) nedelsdamas informuoti juridinio asmens dalyvius apie juridinio asmens nemokumą ir siūlyti spręsti juridinio asmens mokumo atkūrimo klausimą;~~

12) nedelsdamas inicijuoti nemokumo procesą;

*23) ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo dienos, kai tapo žinoma ar turėjo būti žinoma, kad susitarimas dėl pagalbos finansiniams sunkumams įveikti (toliau – susitarimas dėl pagalbos) yra nevykdomas arba netinkamai vykdomas, ~~inicijuoti nemokumo procesą~~ **kreiptis į teismą dėl nemokumo bylos iškėlimo arba pradėti bankroto procesą ne teismo tvarka.**“*

Įvertinę siūlomą formuluotę ir Restruktūrizavimo ir nemokumo direktyvos nuostatas:

„70) siekiant labiau skatinti prevencinį restruktūrizavimą, svarbu užtikrinti, kad direktoriai nebūtų atgrasomi nuo pagrįstų verslo sprendimų ar pagrįstos komercinės rizikos, ypač kai tokie veiksmai galėtų padidinti potencialiai gyvybingų įmonių restruktūrizavimo sėkmės tikimybę. Jeigu bendrovė patiria finansinių sunkumų, direktoriai turėtų imtis veiksmų, kad būtų sumažinti nuostoliai ir išvengta nemokumo, pavyzdžiui, kreiptis profesionalių konsultacijų, be kita ko, dėl restruktūrizavimo ir nemokumo, pavyzdžiui, pasinaudoti ankstyvojo perspėjimo priemonėmis, kai taikytina; apsaugoti bendrovės turtą siekiant kuo labiau padidinti vertę ir išvengti pagrindinio turto praradimo; atsižvelgiant į verslo struktūrą bei funkcijas įvertinti įmonės gyvybingumą ir sumažinti išlaidas; vengti sudaryti bendrovės vardu sandorius, kurie gali būti pripažinti negaliojančiais, nebent jie būtų pagrįsti tinkamais verslo sumetimais; tęsti komercinę veiklą, jei tai būtina tam, kad būtų kuo labiau padidinta įmonės kaip veikiančio verslo vertė; vesti derybas su kreditoriais ir vykdyti prevencinio restruktūrizavimo procedūras;

71) kai skolininkas yra arti nemokumo ribos, taip pat svarbu apsaugoti teisėtus kreditorių interesus nuo valdymo sprendimų, galinčių turėti poveikį skolininko turto sudėčiai, ypač jei dėl tų sprendimų galėtų dar labiau sumažėti turto, kurį galima naudoti restruktūrizavimui arba padalyti kreditoriams, vertė. Todėl tokiomis aplinkybėmis reikia užtikrinti, kad direktoriai privalo vengti bet kokių tyčinių arba itin neatsargių veiksmų, kuriais gaunama asmeninės naudos suinteresuotųjų subjektų sąskaita, ir vengti sudaryti sandorius už mažesnę nei rinkos kainą arba nesiimti veiksmų, kuriais vienam ar keliems suinteresuotiesiems subjektams būtų suteiktas nepagrįstas privalumas. Valstybės narės atitinkamas šios direktyvos nuostatas turėtų galėti įgyvendinti užtikrindamos, kad teisminės arba administracinės institucijos, vertindamos, ar direktorius turi būti laikomas atsakingu už pareigos rūpintis pažeidimus, atsižvelgtų į šioje direktyvoje nustatytas taisykles dėl direktorių pareigų. Šia direktyva neketinama nustatyti jokios skirtingų šalių, į kurių interesus reikia tinkamai atsižvelgti, hierarchijos. Tačiau valstybės narės turėtų galėti nuspręsti įvesti tokią hierarchiją. Šia direktyva turėtų būti nedaromas poveikis valstybių narių nacionalinėms taisyklėms dėl sprendimų priėmimo bendrovėse procesų“;

Siūlome patikslintą šio straipsnio formuluotę:

„6 straipsnis. Juridinio asmens vadovo pareigos, esant juridinio asmens nemokumo tikimybei ar juridiniam asmeniui tapus nemokiam

1. Esant juridinio asmens nemokumo tikimybei, juridinio asmens vadovas privalo atlikti šiuos veiksmus:

1) nedelsdamas informuoti juridinio asmens dalyvius apie juridinio asmens nemokumo tikimybę ir siūlyti spręsti juridinio asmens ~~mokumo atkūrimo~~ **nuostolių padengimo** klausimą;

2) imtis veiksmų, kuriais būtų siekiama apsaugoti kreditorių interesus;

3) vengti **sudaryti bendrovės vardu sandorius, kurie gali būti pripažinti negaliojančiais** tyčinių ir (ar) neatsargių veiksmų, kuriais būtų keliamas pavojus juridinio asmens gyvybingumui.

2. Juridiniam asmeniui tapus nemokiam, juridinio asmens vadovas, be šio straipsnio 1 dalyje nurodytų veiksmų, privalo atlikti šiuos veiksmus:

~~1) nedelsdamas informuoti juridinio asmens dalyvius apie juridinio asmens nemokumą ir siūlyti spręsti juridinio asmens mokumo atkūrimo klausimą;~~

~~12) nedelsdamas inicijuoti nemokumo procesą;~~

23) ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo dienos, kai tapo žinoma ar turėjo būti žinoma, kad susitarimas dėl pagalbos finansiniams sunkumams įveikti (toliau – susitarimas dėl pagalbos) yra nevykdomas arba netinkamai vykdomas, ~~inicijuoti nemokumo procesą~~ **kreiptis į teismą dėl nemokumo bylos iškėlimo arba sušaukti kreditorių susirinkimą dėl pradėti bankroto proceso** **pradėjimo** ne teismo tvarka.“

Dėl JANĮ 35 straipsnio

Finansų ministerijos siūlomas patikslinimas:

1. Pakeisti 35 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Sprendimą dėl nemokumo administratoriaus skyrimo restruktūrizavimo byloje priima teismas. Teismas, atrinkdamas nemokumo administratoriaus kandidatūrą, atsižvelgia į šio įstatymo 34 straipsnio 4 dalyje nustatytus nemokumo administratoriaus veiklą apibūdinančius kriterijus.“

2. Papildyti 35 straipsnį 2¹ dalimi ir išdėstyti taip:

„2¹ Nemokumo administratorius turi būti skiriamas šiais atvejais:

1) teismui priėmus sprendimą, kad nemokumo administratoriaus skyrimas yra būtinas juridinio asmens ir jo kreditorių interesų apsaugai užtikrinti;

2) teismui priėmus sprendimą patvirtinti restruktūrizavimo planą, neatsižvelgiant į šio plano paveikiamų kreditorių grupių nepritarimą;

3) juridinio asmens arba kreditorių, kurių reikalavimų suma vertine išraiška sudaro daugiau kaip 1/2 visų teismo patvirtintų kreditorių reikalavimų sumos, prašymu;

4) nutraukus juridinio asmens bankroto bylą ir iškėlus restruktūrizavimo bylą.“

3. Pakeisti 35 straipsnio 3 dalies pirmąją pastraipą ir išdėstyti taip:

„3. Teismui teikti prašymą skirti nemokumo administratorių ir (arba) pasiūlyti jo kandidatūrą iš įrašytų į Nemokumo administratorių sąrašą asmenų turi teisę:“.

4. Papildyti 35 straipsnio 4 dalį 4 punktu ir išdėstyti taip:

„4) siūlomo atlygio už restruktūrizavimo proceso administravimą nemokumo administratoriui, jeigu jis būtų paskirtas, suma.“

5. Pakeisti 35 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Teismas, gavęs prašymą paskirti nemokumo administratorių, paskiria nemokumo administratorių restruktūrizavimo byloje, jeigu nėra šio įstatymo 37 straipsnyje nustatytų apribojimų. Jeigu nemokumo administratorius yra paskirtas administruoti restruktūrizavimo procesą kreditorių prašymu šio straipsnio 2¹ dalies 3 punkte nustatytu atveju, atlygį nemokumo administratoriui moka prašymą pateikę kreditoriai proporcingai pagal kiekvieno kreditoriaus reikalavimo sumos dydį.“

Įvertinę siūlomą formuluotę, aiškinamąjį raštą ir Restruktūrizavimo ir nemokumo direktyvos nuostatas:

„Aiškinamajame rašte nurodyta, kad:

4.2. Nemokumo administratoriaus skyrimas restruktūrizavimo byloje, siekiant skatinti naudotis juridinių asmenų restruktūrizavimo galimybe, Restruktūrizavimo ir nemokumo direktyvoje nurodoma, kad juridinis asmuo gali išlaikyti savo turto valdymą ir kontrolę, taip pat

vykdyti restruktūrizavimo procesą nepaskyrus nemokumo administratoriaus. Vis dėlto, Restruktūrizavimo ir nemokumo direktyvoje nustatyti tam tikri atvejai, kada nemokumo administratorių būtina paskirti vykdančiais juridinio asmens restruktūrizavimo procesą, tokiu būdu siekiant sklandesnio pritarimo restruktūrizavimo planui ir jo patvirtinimo (Restruktūrizavimo ir nemokumo direktyvos 5 straipsnio 3 dalis). Atitinkamai Projektu siūloma papildyti JANĮ 35 straipsnį 2¹ ir 7 dalimis, kuriose nustatoma, kad nemokumo administratorius turi būti paskirtas juridinio asmens restruktūrizavimo byloje šiais atvejais:

- teismui priėmus sprendimą, kad nemokumo administratoriaus skyrimas yra būtinas juridinio asmens ir jo kreditorių interesų apsaugai užtikrinti;
- teismui priėmus sprendimą patvirtinti restruktūrizavimo planą, neatsižvelgiant į plano paveikiamų kreditorių grupių nepritarimą;
- **juridinio asmens arba kreditorių, kurių reikalavimų suma vertine išraiška sudaro daugiau kaip 1/2 visų teismo patvirtintų kreditorių reikalavimų sumos, motyvuotu prašymu;**
- nutraukus juridinio asmens bankroto bylą ir iškelus restruktūrizavimo bylą.

Jei nemokumo administratorius skiriamas kreditorių prašymu, atlygį nemokumo administratoriui turėtų mokėti prašymą pateikę kreditoriai proporcingai pagal kiekvieno kreditoriaus reikalavimo sumos dydį.

„Direktyvoje nustatyta, kad:

30) siekiant išvengti nereikalingų išlaidų, atsižvelgti į ankstyvą prevencinio restruktūrizavimo procedūros pobūdį ir paskatinti skolininkus teikti prašymus dėl prevencinio restruktūrizavimo ankstyvame finansinių sunkumų etape, iš esmės skolininkams turėtų būti leista toliau kontroliuoti savo turtą ir vykdyti kasdienę įmonės veiklą. Restruktūrizavimo srities specialisto skolininko veiklai prižiūrėti arba skolininko kasdieninės veiklos kontrolei iš dalies perimti skyrimas neturėtų būti privalomas kiekvienu atveju, bet kiekvienu atveju turėtų priklausyti nuo aplinkybių arba skolininko konkrečių poreikių. Nepaisant to, valstybės narės turėtų galėti nuspręsti, kad restruktūrizavimo srities specialisto skyrimas yra visada būtinas tam tikromis aplinkybėmis, pavyzdžiui, jei: skolininkui taikomas bendras atskirų vykdymo užtikrinimo priemonių sustabdymas; restruktūrizavimo planas turi būti patvirtintas prieštaraujančių kreditorių grupių nuomonės nepaisymo atveju; restruktūrizavimo plane numatytos priemonės, turinčios poveikį darbuotojų teisėms; arba skolininkas arba jo vadovybė verslo santykiuose veikė nusikalstamai, nesąžiningai arba žalingai;

31) valstybės narės vis dėlto turėtų numatyti, kad restruktūrizavimo srities specialistas skiriamas privalomai siekiant padėti šalims derėtis dėl restruktūrizavimo plano ir jį parengti, jei: teisminė arba administracinė institucija suteikia skolininkui bendrą atskirų vykdymo užtikrinimo priemonių sustabdymą su sąlyga, kad tokiu atveju specialistas reikalingas šalių interesams apsaugoti; restruktūrizavimo planą turi patvirtinti teisminė arba administracinė institucija prieštaraujančių kreditorių grupių nuomonės nepaisymo atveju; to prašo skolininkas arba to prašo kreditorių dauguma su sąlyga, kad specialistui skirtas išlaidas ir mokesčius padengia kreditoriai;

87) valstybės narės taip pat turėtų užtikrinti, kad teisminių ar administracinių institucijų paskirti restruktūrizavimo, nemokumo ir skolų panaikinimo srities specialistai (toliau – specialistai) būtų: tinkamai parengti; paskiriami skaidriai, tinkamai atsižvelgiant į poreikį užtikrinti veiksmingas procedūras; jų veikla vykdančiais būtų tinkamai prižiūrima ir kad šie specialistai savo funkcijas vykdytų sąžiningai. Svarbu, kad specialistai laikytųsi įprastų tokioms užduotims standartų, kaip profesinės atsakomybės draudimas. Tinkamas specialistų pasirengimas, kvalifikacijos ir kompetencija galėtų būti įgyti ir vykdančios profesinę veiklą. Valstybės narės neturėtų būti įpareigosotos pačios teikti būtiną mokymą, bet tai gali daryti, pavyzdžiui, profesinės asociacijos arba kitos įstaigos. Nemokumo specialistai, kaip apibrėžta Reglamente (ES) 2015/848, turėtų būti įtraukti į šios direktyvos taikymo sritį“.

Pastebėtina, kad esant tokiai direktyvos nuostatai dėl kreditorių, prašančių restruktūrizavimo byloje paskirti nemokumo administratorių, toks reguliavimas sukels šias neigiamas teisinės pasekmes:

a) kreditoriai vengs prašyti administratoriaus skyrimo, kadangi toks jų prašymas sukels jiems neigiamas pasekmes – jiems ir tik jiems restruktūrizavimo administratoriaus paslaugos kainuos;

b) teismas taip pat vengs spręsti, kad restruktūrizavimo administratoriaus yra būtinas kreditorių interesų apsaugai užtikrinti, jei patys kreditoriai (šiuo atveju vengdami jiems teksiančių papildomų išlaidų) neprašys administratoriaus skyrimo. Valstybiniais kreditoriams, kaip VSDFV ar VMI prašyti administratoriaus bus dar sudėtingiau, kadangi biudžete nėra nenumatyta ir nepatvirtinta tokių išlaidų eilutė, juolab, kad valstybės pinigų naudojimas ne viešųjų konkursų būdu yra problematiškas. To rezultate nemokumo administratorius restruktūrizavimo procese bus skiriamas tik išimtiniais atvejais. Manytina, kad valstybė, skatindama restruktūrizavimą, tuo pačiu turėtų nustatyti reglamentavimą, užtikrinantį kreditorių interesų apsaugą restruktūrizavimo laikotarpiu, o ne nustatyti kliūtis savo interesų apsaugos užtikrinimo siekiantiems kreditoriams, ypač tiems kurie nepitaria skolininko restruktūrizavimo procedūrai. Kreditorių noras ir siekis, kad jų skolininkui siekiant restruktūrizavimo, t. y. skolų mokėjimo atidėjimo, skolininko veiklą prižiūrėtų nemokumo administratorius, yra elementarus ir priešingai – valstybės siekis nustatyti tam tikras kliūtis ir skatinti kreditorius vengti skirti jų interesus ir skolininko veiklą prižiūrintį asmenį, nedaro restruktūrizavimo proceso nei labiau atvirto, nei pageidaujamo iš kreditorių pusės, o labiau atspindi valstybės siekį gerinti valstybės ekonominę statistiką kreditorių sąskaita.

c) 5 d. nustatyta „atlygi nemokumo administratoriui moka prašymą pateikę kreditoriai proporcingai pagal kiekvieno kreditoriaus reikalavimo sumos dydį“.

Iš teksto suprantama, kad nemokumo administratorius įstatymo ir teismo nutarties, kurioje nurodyta, kad administratorius skiriamas kreditorių prašymu, pagrindu įgytų teisę proporcingai pagal kreditorių reikalavimų dydį, teikti jiems sąskaitas, nors administratorių teisiniai santykiai sieja su restruktūrizuojama įmone – ne tiesiogiai su kreditoriais. Pažymėtina, kad kreditorių dažnai būna šimtais, o administratoriaus atlyginimas dažnai siekia iki 1000 Eur per mėnesį. Laikantis Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčių įstatymo 79 str. 2 d. įtvirtintos nuostatos, kad sąskaita faktūra išrašoma nedelsiant suteikus paslaugas, tačiau ne vėliau kaip iki kito mėnesio, einančio po mėnesio, kurį buvo suteiktos paslaugos, 15 dienos, nemokumo administratorius turėtų iš esmės 100 ar kelių šimtų eurų sąskaitą išstatyti šimtui ar šimtams kreditorių, kur dažnos sąskaitos dydis nesieks ir euro – šis pavyzdys atskleidžia realiai veiksiančios įstatymo nuostatos sukuriamą situacijos absurdiškumą. Pažymėtina, jog kreditoriams nemokant atlyginimo, administratorius jį turėtų prisiteisinėti menkavertes sumas iš daugelio kreditorių - akivaizdu, kad siūlomi pakeitimai ne tik menkina galimybes kreditoriams užsitikrinti interesų apsaugą, bet žymiai pablogina iš nemokumo administratoriaus padėtį ir apsunkina galimybes gauti užmokestį už suteiktas paslaugas.

Taip pat pažymėtina, kad Direktyvoje nustatyta, jog Valstybės narės užtikrina, kad specialistų darbo užmokestį reglamentuotų taisyklės, kurios atitiktų veiksmingo procedūrų atlikimo tikslą. Atsižvelgiant į tai, siūloma apsvarstyti galimybę sukurti nemokumo administratoriaus atlyginimo nustatymo taisyklės restruktūrizavimo byloje.

Siūlome patikslintą šio straipsnio formuluotę:

1. JANĮ 35 str. 2 d. palikti **nepakeistą**, nes jokiame kitame teisės akte nėra suformuluotų restruktūrizavimo procesą ir restruktūrizavimo procesus vykdančių administratorių veiklą apibūdinančių kriterijų. Bankroto administratoriaus veiklą ir bankroto procesą apibūdinantys kriterijai negali būti taikomi restruktūrizavimo procesus vykdančio administratoriaus veiklos apibūdinimui.

2. Papildyti 35 straipsnį 2¹ dalimi ir išdėstyti taip:

„2¹ Nemokumo administratorius turi būti skiriamas šiais atvejais:

1) **tvirtinant restruktūrizavimo planą ar po jo patvirtinimo**, teismui priėmus sprendimą, kad nemokumo administratoriaus skyrimas yra būtinas juridinio asmens ir jo kreditorių interesų apsaugai užtikrinti;

2) teismui priėmus sprendimą patvirtinti restruktūrizavimo planą, neatsižvelgiant į šio plano paveikiamų kreditorių grupių nepritarimą;

3) **restruktūrizavimo plano tvirtinimo laikotarpiu ar po jo patvirtinimo**, juridinio asmens arba kreditorių, kurių reikalavimų suma vertine išraiška sudaro daugiau kaip 1/2 visų teismo patvirtintų kreditorių reikalavimų sumos, prašymu;

4) nutraukus juridinio asmens bankroto bylą ir iškėlus restruktūrizavimo bylą.“

3. Pakeisti 35 straipsnio 3 dalies pirmąją pastraipą ir išdėstyti taip:

„3. Teismui teikti prašymą skirti nemokumo administratorių ir (arba) pasiūlyti jo kandidatūrą iš įrašytų į Nemokumo administratorių sąrašą asmenų turi teisę:“.

4. Papildyti 35 straipsnio 4 dalį 4 punktu ir išdėstyti taip:

„4) siūlomo **mėnesinio atlygio dydį už restruktūrizavimo proceso administravimą nemokumo administratoriui, jeigu jis būtų paskirtas, suma.**“.

5. Pakeisti 35 straipsnio 5 dalį ir išdėstyti taip:

„5. Teismas, gavęs prašymą paskirti nemokumo administratorių, paskiria nemokumo administratorių restruktūrizavimo byloje, jeigu nėra šio įstatymo 37 straipsnyje nustatytų apribojimų. Jeigu nemokumo administratorius yra paskirtas administruoti restruktūrizavimo procesą kreditorių prašymu šio straipsnio 2¹ dalies 3 punkte nustatytu atveju, **atlygi atlygis** nemokumo administratoriui **moka mokamas kreditorių reikalavimų tenkinimo dalies sąskaita** prašymą pateikę kreditoriai proporcingai pagal kiekvieno kreditoriaus reikalavimo sumos dydį.

DĖL JANĮ 64 straipsnio

Finansų ministerijos siūlomas patikslinimas:

Pakeisti 64 straipsnio 3 dalį ir išdėstyti taip:

„3. Sandoriai, kuriais juridiniam asmeniui suteiktas ~~naujas finansavimas ir (ar) tarpinis finansavimas~~, negali būti pripažinti negaliojančiais, išskyrus atvejus, kai jie buvo sudaryti pažeidžiant įstatymus arba apgaule.“

Įvertinę siūlomą formuluotę, siūlome neišbraukti žodžių „naujas finansavimas“. Išbraukus žodžius „naujas finansavimas“ būtų sunkiau gauti finansavimą restruktūrizavimo procese. Nepavykus restruktūrizavimo procesui ir įmonei iškėlus bankroto bylą, administratorius galėtų ginčyti sandorius, kurių pagrindu yra gautas naujas finansavimas. O tai gali atbaidyti finansuotojus.

DĖL JANĮ 104 straipsnio

Finansų ministerijos siūlomas patikslinimas:

1. Pakeisti 104 straipsnio 2 dalies 1 punktą ir jį išdėstyti taip:

„1) **trumpas juridinio asmens apibūdinimas (pavadinimas, juridinio asmens kodas, veiklos pobūdis, turtas ir įsipareigojimai, darbuotojų skaičius)**“.

2. Pakeisti 104 straipsnio 2 dalies 6 punktą ir išdėstyti taip:

„6) **restruktūrizavimo plano paveikiamų kreditorių pagal kreditorių grupes sąrašas ir kreditorių, kurie nėra paveikiami restruktūrizavimo plano, sąrašas, pateikiant informaciją, kodėl šie kreditoriai nėra paveikiami restruktūrizavimo plano**“.

3. Papildyti 104 straipsnio 2 dalį nauju 16 punktu ir išdėstyti taip:

„16) **informacija apie darbuotojus, nurodant ir numatomą atleisti darbuotojų skaičių**“.

4. Papildyti 104 straipsnio 2 dalį nauju 17 punktu ir išdėstyti taip:

„17) **informacijos teikimo ir konsultacijų su juridinio asmens darbuotojų atstovais dėl darbuotojų atleidimo tvarka ir darbo sąlygos restruktūrizavimo metu**“.

5. Buvusį 104 straipsnio 2 dalies 16 punktą laikyti 18 punktu.

Įvertinę siūlomą formuluotę ir Restruktūrizavimo ir nemokumo direktyvos nuostatas:

„43) kreditoriams, kuriems restruktūrizavimo planas daro poveikį, įskaitant darbuotojus, ir, jei nacionalinė teisė tai leidžia, dalininkams turėtų būti suteikta teisė balsuoti dėl restruktūrizavimo plano priėmimo. Valstybės narės turėtų galėti numatyti ribotas šios taisyklės išimtis. Šalys, kurioms restruktūrizavimo planas poveikio nedaro, neturėtų turėti teisės balsuoti dėl šio plano, ir tvirtinant bet kokį planą neturi būti reikalingas jų pritarimas. Paveiktų šalių

sąvoka turėtų apimti tik tuos darbuotojus, kurie veikia kaip kreditoriai. Todėl, jei valstybės narės nuspręš darbuotojų reikalavimams netaikyti prevencinio restruktūrizavimo sistemos, šie darbuotojai neturėtų būti laikomi paveiktomis šalimis. Balsavimas dėl restruktūrizavimo plano priėmimo galėtų vykti pagal formalią balsavimo procedūrą arba paveiktų šalių konsultavimosi ir susitarimo susidarius reikiamai daugumai būdu. Tačiau jei balsavimas vyksta susitarimo susidarius reikiamai daugumai būdu, paveiktoms šalims, kurios nedalyvavo tame susitarime, vis tiek galėtų būti suteikta galimybė prisijungti prie restruktūrizavimo plano;

46) bet kuriuo atveju valstybės narės turėtų užtikrinti, kad nacionalinėje teisėje būtų deramai atsižvelgiama į aspektus, kurie yra itin svarbūs kreditorių grupių sudarymo tikslais, kaip antai į susijusių šalių reikalavimus, ir kad jų nacionalinėje teisėje būtų numatytos nuostatos dėl sąlyginių reikalavimų ir ginčijamų reikalavimų. Valstybėms narėms turėtų būti leidžiama suregulamentuoti, kaip yra traktuojami ginčijami reikalavimai balsavimo teisių paskirstymo tikslais. Kai restruktūrizavimo planas pateikiamas tvirtinti, teisminė ar administracinė institucija turėtų patikrinti grupių sudarymą, įskaitant kreditorių, kuriems planas daro poveikį, atrinkimą. Tačiau valstybės narės turėtų galėti nustatyti, kad tokia institucija grupių sudarymą gali tikrinti ir ankstesniu etapu, jei plano teikėjas iš anksto paprašo pritarimo ar konsultacijos;“

Siūlome patikslintą šio straipsnio formuluotę:

1. Pakeisti 104 straipsnio 2 dalies 1 punktą ir išdėstyti taip:

„1) trumpas juridinio asmens apibūdinimas (**pavadinimas, juridinio asmens kodas, veiklos pobūdis, turtas ir įsipareigojimai, darbuotojų skaičius**);“.

2. Pakeisti 104 straipsnio 2 dalies 6 punktą ir išdėstyti taip:

„6) restruktūrizavimo plano **nepaveikiamų** kreditorių pagal kreditorių grupes sąrašas ir **kreditorių, kurie nėra yra paveikiami restruktūrizavimo plano, sąrašas pagal kreditorių grupes, pateikiant informaciją, kodėl šie kreditoriai nėra yra paveikiami restruktūrizavimo plano**;“.

3. Papildyti 104 straipsnio 2 dalį nauju 16 punktu ir išdėstyti taip:

„16) **informacija apie darbuotojus, nurodant ir numatomą atleisti darbuotojų skaičių**;“.

4. Papildyti 104 straipsnio 2 dalį nauju 17 punktu ir išdėstyti taip:

„17) **informacijos teikimo ir konsultacijų su juridinio asmens darbuotojų atstovais dėl darbuotojų atleidimo tvarka ir darbo sąlygos restruktūrizavimo metu**;“.

5. Buvusį 104 straipsnio 2 dalies 16 punktą laikyti 18 punktu.

Dėl JANĮ 111¹ straipsnio

Finansų ministerijos siūlomas patikslinimas:

Papildyti Įstatymą 111¹ straipsniu ir išdėstyti taip:

„111¹ **straipsnis. Restruktūrizavimo plano tvirtinimas esant šio plano paveikiamų kreditorių grupių nepritarimui**

1. **Kreditorių grupėse restruktūrizavimo plano paveikiamiems kreditoriams nepatvirtinus restruktūrizavimo plano, juridinio asmens siūlymu arba jo pritarimu teismas gali patvirtinti restruktūrizavimo planą, jeigu yra tenkinamos visos šios sąlygos:**

1) **nėra šio įstatymo 111 straipsnio 3 dalies 1–4 punktuose nustatytų aplinkybių;**

2) **restruktūrizavimo planui pritarė:**

a) **kreditorių, kurių reikalavimai užtikrinti įkeitimu ir (ar) hipoteka, grupė arba**

b) **kreditorių grupė, kurios kreditorių jokie reikalavimai nebūtų patenkinami bankroto atveju, taip pat įvertinus ir kreditorių reikalavimų tenkinimo galimybių vertinę išraišką juridinio asmens pardavimo atveju;**

3) **restruktūrizavimo planu užtikrinama, kad jam nepritariančių restruktūrizavimo plano paveikiamų kreditorių grupės reikalavimai būtų tenkinami pagal reikalavimų tenkinimo prioritetų eiliškumą;**

4) **nė viena restruktūrizavimo plano paveikiamų kreditorių grupė pagal restruktūrizavimo planą negautų sumos, kuri viršytų jos kreditorių reikalavimus.**

2. Sprendimas kreditorių grupėje laikomas priimtu, jeigu už jį balsuoja grupės kreditoriai, kurių teismo patvirtintų reikalavimų suma sudaro daugiau kaip pusę grupės susirinkime dalyvavusių kreditorių teismo patvirtintų reikalavimų sumos.“

Įvertinę siūlomą formuluotę ir Restruktūrizavimo ir nemokumo direktyvos nuostatas:

„55) prieštaraujančių kreditorių grupių nuomonės nepaisymo taikymo atveju valstybės narės turėtų užtikrinti, kad siūlomu planu nebūtų nepagrįstai pažeidžiami prieštaraujančių paveiktų kreditorių grupių interesai ir valstybės narės tokioms prieštaraujančioms grupėms turėtų užtikrinti pakankamą apsaugą. Valstybės narės turėtų galėti apsaugoti prieštaraujančių paveiktų kreditorių grupę, užtikrindamos, kad ji būtų traktuojama bent jau taip pat palankiai, kaip ir bet kuri kita tos pačios pirmumo eilės grupė ir palankiau nei bet kuri po jos einanti paskesnės eilės grupė. Arba valstybės narės galėtų apsaugoti prieštaraujančių paveiktų kreditorių grupę užtikrindamos, kad tokiai prieštaraujančiai grupei būtų sumokama visa reikalavimų suma, jeigu paskesnės eilės grupės kreditoriai gauna išmoką ar išsaugo bet kuri interesą pagal restruktūrizavimo planą (absoliučios pirmenybės taisyklė). Valstybės narės turėtų galėti veikti savo nuožiūra įgyvendindamos visos reikalavimų sumos sumokėjimo koncepciją, be kita ko, kiek tai susiję su mokėjimo laiku, jei tik apsaugoma reikalavimo pagrindinė suma, o užtikrinimo priemonę turinčių kreditorių atveju – įkaito vertė. Be to, valstybės narės turėtų galėti nuspręsti dėl lygiaverčių priemonių pasirinkimo, kuriomis galėtų būti patenkinamas visas pirminis reikalavimas“

Siūlome patikslintą šio straipsnio formuluotę:

Papildyti Įstatymą 111¹ straipsniu ir išdėstyti taip:

„111¹ straipsnis. Restruktūrizavimo plano tvirtinimas esant šio plano paveikiamų kreditorių grupių nepritarimui

1. Kreditorių grupėse restruktūrizavimo plano paveikiamiems kreditoriams **nepritarus nepatvirtinus restruktūrizavimo planuio, juridinio asmens siūlymu arba jo pritarimu teismas gali patvirtinti restruktūrizavimo planą, jeigu yra tenkinamos visos šios sąlygos:**

1) nėra šio įstatymo 111 straipsnio 3 dalies 1–4 punktuose nustatytų aplinkybių;

2) restruktūrizavimo planui pritarė:

a) kreditorių, kurių reikalavimai užtikrinti įkeitimu ir (ar) hipoteka, grupė arba

b) kreditorių grupė, kurios kreditorių jokie reikalavimai nebūtų patenkinami bankroto atveju, taip pat įvertinus ir kreditorių reikalavimų tenkinimo galimybių vertinę išraišką juridinio asmens pardavimo atveju;

3) restruktūrizavimo planu užtikrinama, kad jam nepritariančių restruktūrizavimo plano paveikiamų kreditorių grupės reikalavimai būtų tenkinami pagal reikalavimų tenkinimo prioritetų eiliškumą;

4) nė viena restruktūrizavimo plano paveikiamų kreditorių grupė pagal restruktūrizavimo planą negautų sumos **didesnės nei teismo patvirtintas kreditorių reikalavimas, kuri viršytų jos kreditorių reikalavimus.**

2. Sprendimas kreditorių grupėje laikomas priimtu, jeigu už jį balsuoja grupės kreditoriai, kurių teismo patvirtintų reikalavimų suma sudaro daugiau kaip pusę grupės susirinkime dalyvavusių kreditorių teismo patvirtintų reikalavimų sumos.“

Dėl JANĮ 130 straipsnio

Finansų ministerijos siūlomas patikslinimas:

1. Pakeisti 130 straipsnio 2 dalies 2 punktą ir išdėstyti taip:

„2) nurodyti priežiūros institucijai naują darbuotoją, atsakingą už juridinio asmens nemokumo procesų administravimą, ir nurodyti **pagrįstą** tokio keitimo priežastį ne vėliau kaip kitą darbo dieną nuo atsakingo darbuotojo keitimo dienos;“.

2. Papildyti 130 straipsnį 5 dalimi ir išdėstyti taip:

„5. Nemokumo administratoriaus juridinio asmens darbuotojo, atsakingo už juridinio asmens nemokumo procesų administravimą, keitimas galimas jeigu:

1) priežiūros institucija tokio keitimo priežastis pripažįsta svarbiomis ir

2) nurodomas atsakingas darbuotojas atitinka Nemokumo administratorių atrankos taisyklėse nustatytas nemokumo administratoriaus juridinio asmens darbuotojui keliamas darbo krūvio ir darbo patirties sąlygas.“

Ivertinę siūlomą formulotę ir aiškinamąjį raštą:

„Aiškinamasis raštas:

JANĮ nustato nemokumo administratoriaus juridinio asmens pareigą informuoti priežiūros instituciją, jei yra keičiamas šio nemokumo administratoriaus konkrečiam bankroto procesui paskirtas atsakingas darbuotojas. Pažymėtina, kad vadovaujantis Nemokumo administratorių atrankos taisyklėmis¹, nemokumo administratoriaus juridinio asmens darbuotojui taikomi reikalavimai siekiant užtikrinti, kad nemokumo administratorių juridinių asmenų paskyrimo administruoti bankroto procesą atveju, toks administratorius negalėtų paskirti konkretaus bankroto proceso administruvimui savo darbuotojo neatitinkančio kriterijų pagal kuriuos nemokumo administratoriaus atrankoje buvo paskirtas nemokumo administratorius juridinis asmuo (pvz., nemokumo administratoriaus grupė).

JANĮ 130 straipsnio pakeitimas:

Pakeisti 130 straipsnio 2 dalies 2 punktą ir išdėstyti taip:

„2) nurodyti priežiūros institucijai naują darbuotoją, atsakingą už juridinio asmens nemokumo procesų administruvimą, ir nurodyti **pagrįstą** tokio keitimo priežastį ne vėliau kaip kitą darbo dieną nuo atsakingo darbuotojo keitimo dienos;“.

Manome, jog 130 str. keitimo kontekste, 130 str. 1 d. 1 p. daromas pakeitimas, numatantis, jog priežiūros institucijai nemokumo administratorius turėtų pateikti pagrįstą keitimo priežastį, kad priežiūros institucija įgyvendintų savo, kaip priežiūros institucijos, įstatymo nustatytas teises ir užtikrintų, jog nemokumo administratoriai nepiktnaudžiautų savo teisėmis, yra pakankamas.

Dėl siūlymo papildyti 130 str. 5 dalimi žemiau pasisakysime dėl kiekvieno punkto atskirai:

„5. Nemokumo administratoriaus juridinio asmens darbuotojo, atsakingo už juridinio asmens nemokumo procesų administruvimą, keitimas galimas jeigu:

1) priežiūros institucija tokio keitimo priežastis pripažįsta svarbiomis ir Lietuvos Respublikos Konstitucinis teismas dar 1996 m. balandžio 18 d. nutarime pasisakė, jog „Konstitucijos 46 straipsnio pirmosios dalies nuostatoje „**Lietuvos ūkis grindžiamas privačios nuosavybės teise, asmens ūkinės veiklos laisve ir iniciatyva**“ yra išreikštas šalies ekonominį pagrindą apibrėžiantis konstitucinis principas. Ūkinės veiklos laisvė reiškia teisę turėti nuosavybę, teisę laisvai pasirinkti darbą ir verslą, gyvenamąją vietą. Ūkinės veiklos laisvė – tai sutarčių laisvė, sąžiningos konkurencijos laisvė, ūkinės veiklos subjektų lygiateisiškumas. **Kitaip sakant, asmens ūkinės veiklos laisvė ir iniciatyva – tai teisinių galimybių visuma, sudaranti prielaidas asmeniui savarankiškai priimti jo ūkinei veiklai reikalingus sprendimus.**“

Pažymėtina, jog vertinat JANĮ nuostatas, matyti, kad priežiūros institucija turi prižiūrėti, ar nemokumo administratoriai vykdydami savo veiklą laikosi įstatymų ir nepiktnaudžiauja teise, o nustačius piktnaudžiavimo, ar įstatymo pažeidimo atvejus turėtų teisę taikyti poveikio priemones. Siūlomu pakeitimu priežiūros institucijai suteikiami įgaliojimai kištis į nemokumo procedūros vykdymą – tik jai leidus nemokumo administratorius galėtų keisti įgaliotą asmenį skirtą procedūrai vesti, taigi priežiūros institucijai būtų suteiktos galios ne tik prižiūrėti nemokumo administratoriaus veiklą, tačiau ir aktyviai pačiai dalyvauti veikloje.

Pagal dabar galiojančią įstatyminių reglamentavimą, juridinis asmuo įgyvendina savo tikslus ir siekius per savo organus, kurių privalomas yra administracijos vadovas, kuris vadovauja juridinio asmens darbuotojams.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.87 str. nustato juridinio asmens valdymo organo narių (įskaitant bendrovės vadovo) pareigas, kurias pažeidus atsiranda pareiga atlyginti padarytą žalą. Bendrovės vadovas, atlikdamas jam priskirtas pareigas kartu privalo derinti ir bendrovės akcininkų, darbuotojų, kreditorių interesus. Tuo atveju, jeigu bendrovės vadovas ar bendrovės darbuotojai nevykdo arba netinkamai vykdo pareigas tai privalo būti atlyginta tiek

¹ Patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. gruodžio 18 d. nutarimu Nr. 1299 „Dėl Lietuvos Respublikos juridinių asmenų įstatymo įgyvendinimo“.

žala bendrovei, tiek žala tretiesiems asmenims. Bendrovės vadovas tampa atsakingas ir prieš bendrovės dalyvius ir prieš kreditorius, kadangi būtent jis atsakingas už bendrovės darbo organizavimą, būtent jam paklūsta visi bendrovės darbuotojai.

Siūlomu pakeitimu priežiūros institucija aktyviai dalyvautų bendrovių valdyme, ji spręstų dėl bendrovės vykdomų nemokumo asmenų galimo keitimo pagrįstumo, taigi išimtinai priklausomai nuo jos vertinimo ir valios būtų keičiamas įgaliotas asmuo vesti tam tikrą procedūrą arba nebūtų. Manytina, jog priežiūros institucija turėtų prižiūrėti nemokumo administratorių veiklą, o ne aktyviai dalyvauti prižiūrimų asmenų vidinėje veikloje – kaip minėta aukščiau, Konstitucinis teismas 1996 m. balandžio 18 d. nutarime išaiškino, jog valstybė privalo užtikrinti *teisinių galimybių visumą, sudarančią prielaidas asmeniui savarankiškai priimti jo ūkinei veiklai reikalingus sprendimus*.

Toks priežiūros institucijos galių išplėtimas negalimas ir dėl to, jog priežiūros institucija negali dalyvauti juridinių nemokumo administratorių veikloje/valdyme, kadangi ji pati prižiūri šių juridinių asmenų veiklą, todėl iš dalies ji prižiūrėtų ir pati save.

Jei įstatymo projekto rengėjai manytų priešingai – jog šios priemonės yra privalomos ir priežiūros institucijos dalyvavimas yra pateisinamas ir būtinas siekiant užtikrinti tautos gerovę, tada įstatymo rengėjas turėtų numatyti, jog priežiūros institucija kartu atsako pagal juridinio asmens nemokumo prievoles, jeigu žala tretiesiems asmenims ar juridiniam nemokumo administratoriui buvo padaryta įgalioto asmens, kurį valdymo organai norėjo pakeisti, tačiau priežiūros institucija to neleido. Akivaizdu, kad žala padaryta juridiniam asmeniui nemokumo administratoriui ar tretiesiems asmenims turi būti atlyginta. Kaip minėta aukščiau, dažniausiai atsakomybę už padarytą žalą tiek prieš juridinį asmenį, tiek prieš kreditorius neša administracijos vadovas, dėl jam įstatymais sukurtų pareigų ir atsakomybės. Tačiau jei administracijos vadovas negalės atlikti pareigų dėl to, kad priežiūros institucija dalyvaudama juridinio nemokumo administratoriaus valdyme jam to neleidžia, tai turi būti paskirstyta ir civilinė atsakomybė tarp subjektų atsakingų už juridinio asmens valdymą.

Apibendrinant, NAR nuomone, Įstatymo rengėjai turėtų atsisakyti ketinimų kištis į privačių įmonių valdymą, riboti privačių įmonių teises, kai toks priežiūros institucijos kišimasis į įmonių valdymą susijęs ir su jos kaip priežiūros institucijos interesų konfliktu, o jeigu manytina, kad tai būtina, tai bent jau padalinti civilinės atsakomybės ribas tarp administracijos vadovo ir priežiūros institucijos dėl jų priimtų sprendimų dalyvaujant įmonės valdyme sukeltų neigiamų pasekmių.

Pastebėtina ir tai, jog vykstant teisminiam nemokumo procesui, nemokumo administratorių skiria teismas, būtent, teismas veda nemokumo bylą, tuo pačiu kartu su kreditoriais prižiūrėdamas ir nemokumo administratoriaus veiklą, jo darbų kokybę. Esant neteisminiam nemokumo procesui, kreditoriai tiek pradeda nemokumo procedūrą, tiek skiria nemokumo administratorių ir prižiūri nemokumo administratoriaus veiklą ir jos kokybę – būtent teismas ir kreditoriai yra asmenys, kurie betarpiškai palaiko santykius su administratoriumi ir kurie stebi administratoriaus veiklą ir vertina jų darbų kokybę. Priežiūros institucija nesigilina į kiekvienos nemokumo procedūros specifiką, nevertina nemokumo administratoriaus veiklos kokybės, o tik per atliekamus eilinius, ar neeilinius patikrinimus žiūri, ar administratorius vykdydamas veiklą nenusižengė galiojantiems įstatymams. Dėl to, labai keista, kodėl **įstatymo rengėjas nori suteikti teisę būtent priežiūros institucijai kištis į privačių įmonių valdymą ir vedamus nemokumo procesus**, kai iš esmės priežiūros institucija apie procesą ir jo vertinimą kokybiniu matu žino mažiausiai, todėl ir tikslas veikiausiai nėra nemokumo procesų kokybės užtikrinimas, o paprasčiausiai priežiūros institucijos nepagrįstas galių plėtimas, pažeidžiant tiek ūkinės veiklos laisvę ir iniciatyvą tiek administratoriaus nepriklausomo principą.

2) nurodomas atsakingas darbuotojas atitinka Nemokumo administratorių atrankos taisyklėse nustatytas nemokumo administratoriaus juridinio asmens darbuotojui keliamas darbo krūvio ir darbo patirties sąlygas.“

JANĮ nustato, **Nemokumo administratorius** – fizinis arba juridinis asmuo, turintis teisę administruoti nemokumo procesus. Akivaizdu, kad įstatymas nustato, jog pats juridinis asmuo yra laikomas nemokumo administratoriumi – ne jo įgaliotas asmuo.

Asmens ūkinės veiklos laisvė ir iniciatyva – tai teisinių galimybių visuma, sudaranti prielaidas asmeniui savarankiškai priimti jo ūkinei veiklai reikalingus sprendimus (*Konstitucinio Teismo 1996 m. balandžio 18 d., 1999 m. spalio 6 d., 2000 m. vasario 23 d., 2002 m. kovo 14 d., 2004 m. sausio 26 d. nutarimai*). Konstitucinė asmens ūkinės veiklos laisvė sudaro sąlygas įgyvendinti įvairius asmens siekius. Pagal Konstituciją asmens ūkinės veiklos laisvė ir iniciatyva yra grindžiamas tautos ūkis, todėl negali būti nustatytas toks teisinis reguliavimas, kuriuo ūkinės veiklos laisvei įgyvendinti būtų sudarytos netinkamos sąlygos (*Konstitucinio Teismo 1999 m. spalio 6 d., 2002 m. kovo 14 d., 2004 m. sausio 26 d. nutarimai*).

Pagrindinis įmonės veiklos tikslas yra vienoks ar kitoks rezultatas. Kuo efektyviau bus valdomas kiekvienas procesas tuo geresnis bus rezultatas. Kiekvienos organizacijos vadovai nori, kad jų darbuotojai dirbtų efektyviai, bei savo darbu prisidėtų prie bendrų organizacijos tikslų bei sudaryti darbuotojams sąlygas tobulėti ir įgyvendinti savo tikslus. Pažymėtina, jog atliekant darbą, kai darbuotojo kvalifikacija yra per aukšta, tokiu atveju jis yra demotyvuojamas bei nesiekia geresnių rezultatų.

Nors JANI 84 str. 3 d., nustato pareigą baigti procedūrą per metus laiko, nuo įmonės paskelbimo likviduojama, tačiau visuotinai žinoma, jog nemokumo byla negali būti baigta ir praktikoje nebaigiama, kol įmonė, kuriai iškelta nemokumo byla, dalyvauja kaip atsakovas ar ieškovas teisme kitoje byloje. Taigi, dažnu atveju, jau visoms JANI įtvirtintoms nemokumo procedūroms esant baigtoms, nemokumo procedūra tęsiama dėl nebaigtos civilinės bylos, kuri nagrinėtina apeliacine/kasacine instancija, tačiau pagal siūlomą reglamentavimą tokios nemokumo procedūros vedimui privaloma skirti C kategorijos administratorių, kadangi kažkada įmonė buvo didelė ir jos administravimui buvo būtinas C kategorijos administratorius. Akivaizdu, jog toks procesas nebereikalautų C lygio administratoriaus, juridiniam asmeniui negalint keisti asmens reikalaujančio atitinkamos kompetencijos, nukenčia įmonės efektyvumas, o asmuo atlikdamas dardą, kuris reikalauja žemesnės kompetencijos yra demotyvuojamas.

Atsižvelgiant į išdėstytą aukščiau, reziumuotina, kad juridinis asmuo yra nemokumo administratorius, turintis savo organizacinį savarankiškumą. Konstitucija saugo ir užtikrina asmens ūkinės veiklos laisvę ir iniciatyvą – teisinių galimybių visumą, sudarančią prielaidas asmeniui savarankiškai priimti jo ūkinei veiklai reikalingus sprendimus. Nemokumo administratoriaus darbo kokybę prižiūri nemokumo bylą nagrinėjantis teismas bei kreditoriai. Įstatymo projekto rengėjas nesant tam pagrindo apriboja juridinio asmens organizacinį savarankiškumą, nustatydamas tokį teisinį reguliavimą, kuriuo ūkinės veiklos laisvei įgyvendinti sudaromos netinkamos sąlygos – apribojama juridinio asmens galimybė efektyvinti procesus užtikrinant nemokumo procesų kokybę bei galimybę suteikti kiekvienam darbuotojui darbą reikalaujantį atitinkamos kompetencijos.

Pažymėtina, kad atsakomybę už nemokumo proceso administravimo kokybę prisiima nemokumo administratorius juridinis asmuo – todėl juridiniam asmeniui nemokumo administratoriui turi būti užtikrinta Konstitucijos garantuojama galimybė savarankiškai priimti jo ūkinei veiklai reikalingus sprendimus, o ne riboti jo galimybę efektyvinti procesus juridinį asmenį nemokumo administratorių prilyginant fiziniam asmeniui visiškai apribojant juridinio asmens galimybę savarankiškai priimti sprendimus būtinus jo veiklai efektyvinti bei tapti konkurencingu rinkoje.

Manytina ir siūlytina Įstatymo pakeitimo projekto autoriui nustatyti, jog įgaliotą asmenį administratorius gali keisti gavęs kreditorių susirinkimo pritarimą – nemokumo procesas yra kreditorių procesas, kur kreditoriai gabūs savarankiškai spręsti klausimus dėl atliekamo nemokumo proceso kokybės bei reikalingo asmens tai kokybei užtikrinti. Tokiu būdu būtų užtikrinta tiek procesų kokybė, tiek išsaugotos Konstitucijos garantuojamos vertybės išvengiant nepateisinamo valstybės kišimosi į privačią ūkinę veiklą.

Dėl FABI 7 straipsnio

Finansų ministerijos siūlomas patikslinimas:

Pakeisti 7 straipsnio 1 dalies 7 punktą ir išdėstyti taip:

„7) bankroto administravimo išlaidų, **įskaitant išlaidas administratoriaus atlyginimui, suma ir jos pagrindimas**;“.

Įvertinę siūlomą formuluotę ir Restruktūrizavimo ir nemokumo direktyvos nuostatas, siūlome palikti **nepakeistą** straipsnio redakciją. Administratorius neturėtų turėti pareigos pagrįsti prašomą patvirtinti atlyginimą, nes tai yra individualus dalykas ir kreditoriai neturėtų revizuoti pačio administratoriaus išlaidų ir jų struktūros. Administratorius turėtų pagrįsti tik bankroto proceso metu patirtas administravimo išlaidas susijusias su asmens bankroto byla.

Dėl FABI 8 straipsnio

Finansų ministerijos siūlomas patikslinimas:

Pakeisti 8 straipsnio 3 dalį ir išdėstyti taip:

„3. Kreditorių susirinkime dėl pritarimo plano projektui balsuojama grupėse. Vieną grupę sudaro įkaito turėtojai ir hipotekos kreditoriai, kitą – kiti kreditoriai. Sprendimas dėl pritarimo plano projektui laikomas priimtu, kai kiekvienoje kreditorių grupėje plano projektui pritaria kreditoriai, kurių teismo patvirtintų reikalavimų suma vertine išraiška sudaro daugiau kaip pusę šios grupės kreditorių teismo patvirtintų reikalavimų sumos. Jeigu balsai dėl pritarimo plano projektui vienoje kreditorių grupėje pasiskirsto po lygiai, laikoma, kad plano projektui nepritaria. Jeigu kreditorių susirinkimas nepritaria plano projektui dėl to, kad jis neatitinka šio įstatymo 7 straipsnyje nustatytų reikalavimų, **ir (arba) pritaria administratoriaus išvadai, kad nėra galimybių įgyvendinti planą ir (arba) administravimo išlaidų suma nepagrįsta**, plano projektas gali būti tikslinamas ir ne vėliau kaip per 2 mėnesius nuo kreditorių sprendimo nepritari plano projektui priėmimo pakartotinai teikiamas kreditorių susirinkimui. Jeigu kreditorių susirinkimas nepritaria plano projektui nenurodydamas priežasčių arba dėl priežasčių, nesusijusių su plano projekto tikslinimu pagal šio įstatymo 7 **ir šiame** straipsnyje **straipsniuose** nustatytus reikalavimus, plano projektas pateikiamas teismui šio straipsnio 4 ir 5 dalyse nustatyta tvarka. Kai plano projektas patikslinamas, išskyrus šio straipsnio 6 dalyje numatytą atvejį, bankroto administratorius turi teisę per 2 darbo dienas nuo patikslinto plano projekto gavimo dienos pateikti naują išvadą.“

Įvertinę siūlomą formuluotę ir Restruktūrizavimo ir nemokumo direktyvos nuostatas, siūlome išbraukti siūlomą papildymą „**ir (arba) administravimo išlaidų suma nepagrįsta**“. Direktyvoje nustatyta, kad Valstybės narės užtikrina, kad specialistų darbo užmokestį reglamentuotų taisyklės, kurios atitiktų veiksmingo procedūrų atlikimo tikslą.

Administracijos vadovas

Andrius Bielinis

Originalas paštu nebus siunčiamas

A. Giržadas, tel. (8 5) 2402266, el. p. agnius@nemokumorumai.lt